

Inventering av renhållningsinsatser Fastighets- och gatukontoret

2020-02-25

Inventering och utvärdering av insatser mot nedskräpning som genomförts under 2017- 2019

En inventering av de senaste årens renhållningsinsatser med fokus på makroplast har genomförts. Inventeringen visar på ett brett spektrum av åtgärder som nya metoder och insatser med syfte att minska plasten och annan nedskräpning i den offentliga miljön.

- ▶ Kommunfullmäktige gav 2018 Miljönämnden och Tekniska nämnden i uppdrag att kartlägga förekomster av föroreningar av plast, mikroplast och läkemedelsrester i Malmös vatten och lämna förslag på åtgärder. Rapporten ”Kartläggning av makroplast i Malmös vatten” färdigställdes april 2019 och beskriver översiktligt de källor till makroplast som identifierats samt en uppskattning av de mest vanligt förekommande plastföremål i Malmö.¹ Kartläggningen av platser i staden där skräp samlas kan användas för att sätta in renhållningsåtgärder på ett effektivt sätt.
- ▶ Skräpmätningar: Skräpmätningar genomfördes under 2018 och 2019 där data och information om mängden plast och skräp i Malmö samlats in och presenterades i två rapporter, en för Malmös gatumiljöer och en för Malmös parker.^{2 3} Skräpmätningen använder Håll Sverige Rents metod. De tre olika skräpmätningsområdena kan användas som indikator för nedskräpning. På samtliga platser var fimpar det mest förekommande skräpet med undantag av Södertull/Möllevången där var det mest förekommande skräpet. Skräpmätningen kompletteras av kvalitativa frågor i Malmös medborgarundersökning som ger en bild av hur nedskräpning upplevs av Malmöbor. Skräpmätningen har genomförts under två år och det är för tidigt att dra slutsatser med det som tydligt syns är att det finns många fimpar.
- ▶ Fimpzoner: Under sommaren 2019, i samband med det nya rönkningsförbudet och resultatet av skräpmätningarna, testade Tekniska nämnden fimpzoner på tre ställen i centrala Malmö. Fimpzonerna är utformade för att ge ett positivt budskap och uppmuntra till att slänga fimpen på rätt plats. Fimpzonen inkluderar en solcelldriven bänk som erbjuder möjlighet till mobilladdning, samt en askkopp. Resultaten från skräpmätningen 2019 jämfört med 2018 visade en minskning av fimpar på Möllevångentorg och Lilla torg där fimpzonerna är uppsatta. Under 2020 kommer Tekniska nämnden sätta ut fler fimpzoner i ett vidare test och även enklare fimpzoner på fler platser som består av skyltar och askrör.
- ▶ Trygghetspatrullerna: Insatsen är ett samarbete mellan fastighets- och gatukontoret, Serviceförvaltningen och Arbets- och Socialförvaltningen. Trygghetspatrullerna har möjlighet att bidra till en ökad närvaro, ökad känsla om delaktighet och minskning av skräp på specifika områden, samtidigt som det ger möjlighet till arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden. Trygghetspatruller byggdes vidare på positiva erfarenheter och arbetar i enlighet med teorin om ”Broken Windows”. Det innebär att skadegörelse åtgärdas omgående för att inte leda till mer skadegörelse – att hålla rent blir därmed ett sätt att arbeta brottsförebyggande. Trygghetspatrullerna är aktiva i sex olika områden, Rosengård, Värnhem, Triangeln, Holma, Nydala, Sofielund. I början av 2020 kommer 65 nya medarbetare in i programmet.

¹ Fastighets- och gatukontoret, Miljöförvaltningen, VA SYD (2019) Kartläggning av makroplast i Malmös vatten.

² Håll Sverige Rent (2019) Skräpfacit: Nedskräpning i gatumiljö Malmö.

³ Håll Sverige Rent (2019) Skräpfacit: Parker, mindre tätorder och områdesmätningar. Rörsjöparken och Värnhemstorget.

- ▶ Kampanjarbete: En sommar utan skräpkampanjen har pågått under tre års tid. Syftet med kampanjen är att få fler människor i Malmö att ta hand om sitt skräp och att höja allmänhetens förtroende och förståelse för hur Malmö stad jobbar med renhållning. En utvärdering visade uppskattning för en positiv och tydlig kampanj. Under 2018 genomfördes även kampanjen ”Fimpar är plast” som återupptogs under vintern 2019-2020 genom att en mindre vinterkampanj.
- ▶ Utbyte av papperskorgar: Under 2019 har FGK börjat byta ut alla papperskorgar till mer skadedjursäkrade modeller med möjlighet att kompletteras med askkoppar och pantrör. Detta bidrar också till en ökad enhetlighet i stadsmiljön och en bättre arbetsmiljö för de som tömmer. FGK kommer att följa upp utbytet.
- ▶ Skräpdammsugare för gatsten. En dammsugare har testats som ett komplement till andra renhållningsredskap. Den finns dock ergonomiska problem som påverkar det intensiva och monotona arbete som krävs för plockning av mindre skräp som exempelvis fimpar.
- ▶ Skräpplockardagar: Under 2019 deltog Malmö stad i skräpplockningsaktiviteter tillsammans med Marint Kunskapscentrum. Strandstädning bidrag har sökts genom Naturvårdsverket för strandstädning som genomfördes under Havets Dag i juni och World Cleanup Day i september. Även under 2020 kommer FGK tillsammans med miljöförvaltningen och Marint Kunskapscentrum att söka bidrag från Naturvårdsverket för fortsatt arbete med strandstädningsinsatser där kanalen ingår. Kommunen har under flera år anmält sig till Håll Sverige Rents skräpplockardagar som uppmuntrar farmförelärd barn att engagera sig genom förskolor och skolor. Fastighets- och gatukontoret är anmält till Håll Sverige Rents Skräpplockardagar 2020.
- ▶ ”Vägg till Vägg” projektet är en test för att under en period på två år se om det finns vinster genom samarbete vad gäller renhållning på barmark mellan husfasad till husfasad och allt däremellan. Testet har pågått i snart två år och en utvärdering kommer att göras i april-maj månad 2020. Fastighets- och gatukontoret har tagit helhetsansvaret för renhållningsarbetet över hela det aktuella området utmed Södra Förstadsgatan mellan Triangeln och Regementsgatan. Kommunteknik har utfört arbetet medan fastighetsägarna har bidragit till projektet genom fysiska åtgärder i utemiljön.
- ▶ Plastpåseförbud vid torghandel: Tekniska nämnden testade ett förbud mot plastpåsar vid torghandel under en 2-veckors period våren 2019. Positiva resultat av minskad nedskräpning ledde till ett plastpåseförbud resterande delen av året. Förbudet gav en ökad medvetenhet hos torgförsäljare och kunder att ta med egen påse till torghandeln. Platser som hålls rena och fria från skräp ger också alla som vistas där eller går förbi en ökad trygghetskänsla. En utökning av plastpåseförbudet sker nu i Malmö till att gälla fler markupplåtelse på kommunens mark. Ytterligare insatser som kan stärka minskning av plast från handel är att utöka förbudet så att det inkluderar Malmö stads såväl som privata marknader, festivaler, och säsongsförsäljning (t.ex. jordgubbar). Detta kräver mycket samarbete mellan enheter och förvaltningar såväl som kommunikationsinsatser och juridiskt stöd.